

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 31/2016-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. marca 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka (sudca spravodajca), zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prerokovanie záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 7/2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prerokovanie záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 7/2010 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Pezinok prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 7/2010 konať bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Pezinok povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 355,73 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiattri centov), ktorú je Okresný súd Pezinok povinný vyplatiť na účet jej právneho zástupcu [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. augusta 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie v záhlaví označených základných práv postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 7/2010, ktorý vo veci určenia otcovstva k maloletému dieťaťu a určenia práv a povinností rodičov k dieťaťu začatej 13. januára 2010 nerozhodol do podania sťažnosti.

2. Sťažovateľka žiadala vysloviť porušenie označených základných práv v konaní pred okresným súdom, prikázať mu konať bez zbytočných prietahov, priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 10 000 € a náhradu trov konania v sume 355,73 €.

3. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci vyjadrila podpredsedníčka okresného súdu, ktorá v liste z 11. februára 2016 uviedla, že k predĺženiu konania prispeli najmä časté personálne výmeny konajúcich sudcov pre práceneschopnosť či materskú dovolenku

a nariadené znalecké dokazovanie. Zároveň súhlasí s upustením od ústneho pojednávania; rovnako sa vyjadrila aj sťažovateľka.

4. Požiadavka rýchlosti súdneho konania sa stala ústavným princípom, pretože časový horizont toho, kedy sa účastníkovi dostáva konečné rozhodnutie vo veci, je neoddeliteľnou súčasťou práva na fair proces v jeho časovej dimenzii. Preto je vecou štátu organizovať svoje súdnictvo tak, aby princípy vyslovené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) boli rešpektované a prípadné nedostatky v tomto smere nešli na ťarchu účastníka, ale súdu.

5. Ústavný súd nie je súčasťou súdnej sústavy a neprislúcha mu právo dozoru nad rozhodovacou činnosťou všeobecných súdov. Do rozhodovacej činnosti súdov je v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy ústavný súd oprávnený zasiahnuť iba vtedy, ak boli ich konaním alebo nadväzujúcim rozhodnutím porušené ústavou (dohovorom) zaručené základné práva a slobody sťažovateľa.

6. Ústavný súd preskúmal konanie na okresnom súde z pohľadu dôvodov namietaných v podanej sťažnosti a dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľky je dôvodná.

7. Ústavný súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach vyjadril, že medzi základné princípy právneho štátu patrí okrem iného aj právo na prejednanie veci bez zbytočných prietahov, resp. právo na vybavenie veci v primeranej lehote, ktoré je nedeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces garantovaného v čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 688/2014, I. ÚS 49/2015).

8. Prietahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci, ktorý môže byť jedno či viacrázový, protiprávny a zároveň aj protiústavný útok týchto orgánov proti základným ústavou zaručeným právam (slobodám), ktoré v čase rozhodovania ústavného súdu predstavuje

trvalé ohrozenie právne existujúceho stavu, pričom taký útok sám osebe nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci týchto orgánov. Z tej fakticity musí preto následne vyplynúť, že dôsledkom takeého zásahu orgánu verejnej moci nemožno čeliť inak než ústavnou sťažnosťou a na ňu nadväzujúcim nálezom ústavného súdu.

9. K otázke posudzovania dĺžky konania a jej primeranosti (resp. neprimeranosti) sa tak opakovanie pripomína, že túto nemožno vyjadriť numericky, lebo je podmienená objektívne charakterom prejednávanej veci a musí byť skúmaná s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, zložitost' veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania v priebehu konania, ako i správanie účastníkov a samotného súdu; do úvahy je pritom nutné vziať i to, čo je pre sťažovateľa v konaní predmetom sporu, resp. jeho význam (porov. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko).

10. Záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná a či už nie je, možno teda formulovať vždy s ohľadom na uvedené faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o priet'ahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu, a teda zakladajúce porušenie práva na prejednanie veci bez zbytočných priet'ahov. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú priet'ahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná.

11. V posudzovanej veci však nie je primárne prehliadnuteľné, že konanie o určenie otcovstva a úpravu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu pred okresným súdom trvá už od 13. januára 2010 doteraz, teda vyše 5 rokov, a nie je ani raz meritórne rozhodnuté. Prekážky ďalšieho postupu v konaní nemožno uspokojivo odôvodniť ani komplikovanou procesnou situáciou, ktorá vyvoláva potreby ďalších vymedzení účastníkov daného konania, či zlou personálnou situáciou na okresnom súde, ktorá nemôže ísť na ťarchu dotknutého účastníka konania.

12. Ústavný súd vzhľadom na všetky uvedené dôvody uznal podmienky zásahu do prietáhov v doterajšom konaní a vyslovil porušenie vo výroku uvedených základných práv a v bode 2 výroku prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

13. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné práva boli porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie [čl. 127 ods. 3 ústavy, § 56 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], ktoré však nie je náhradou škody či náhradou za výživné, ako si to zrejme predstavovala sťažovateľka, keď z tohto titulu žiadala priznať sumu 10 000 €.

Ústavný súd uznal za odôvodnené a primerané priznať jej finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €, ktorú považoval s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu za primeranú doterajšej neprimeranej dĺžke konania.

14. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi, aby úplne alebo sčasti uhradil druhému účastníkovi jeho trovy konania. Aj v tejto veci sa ústavný súd rozhodol priznať sťažovateľke úhradu za dva úkony právnej služby v celkovej sume 355,73 €, pričom sumu uložil zaplatiť okresnému súdu na účet jej právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2016